

SHOT ATLANTASSA 15.–19.10.2003

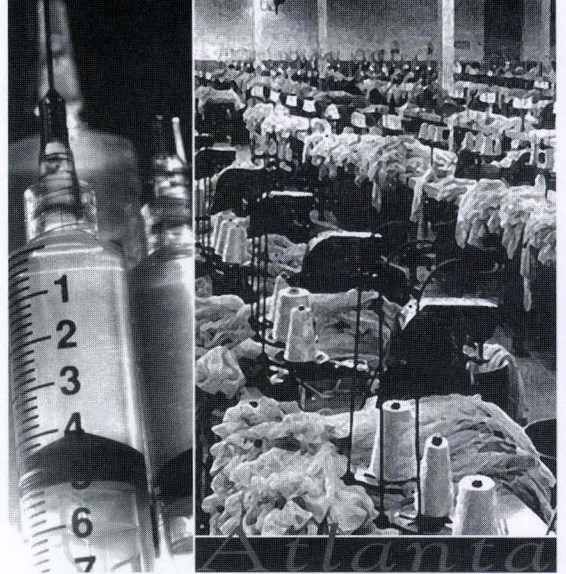
Kimmo Antila

Tämänvuotinen SHOT (The Society for the History of Technology) konferenssi järjestettiin lokakuun 15.–19. päivinä Yhdysvaltain etelävaltioihin kuuluvan Georgian nelimiljoonaisessa keskuksessa Atlantassa. Konferenssin pitopaikkana oli Georgia Techn kampusalueen läheisyydessä sijaitseva Sheraton hotelli. Teknologian historian tutkijat kokoontuivat tänä vuonna yhdessä tieteen tutkimuksen järjestö 4S:n (The Society for the Social Studies of Science) kanssa. Yhteistyö loi konferenssiin aiempaa monitieteisemmän ilmapiirin, vaikka suurimman osan ajasta historioitsijat tuntuivat viihtyvän omissa sessioissaan ja tieteen tutkijat omissaan. Antti oli kuitenkin monipuolista ja sessioita siinä määrin, ettei edes kaikkiin kiinnostaviin ennättänyt ottaa osaa, ei vaikka olisi vaihtanut istuntoa kesken sessioiden.

Yleensä sessiot koostuivat noin 20 minuutin ”papereista”, joita sitten analysoi joku arvovaltainen kommentaattori. Myös laajempia plenum-tyyppisiä sessioita oli mukana. Tämän vuoden SHOT:in suosituimpia teemoja näyttivät olevan avaruustutkimus, uudenlainen maatalouden ja ruuantuotannon historia sekä liikenne ja infrastruktuurihistoria. Kaikista näistä aihepiiristä järjestettiin useita eri sessioita.

Erittäin kiintoisaa oli kuulla esityksiä teollisen maatalouden ja ruuantuotantoketjuista tuottajalta kuluttajalle saakka. Perinteinen agraarihistoria on keskittynyt viljelyyn ja

SHOT SOCIETY FOR SOCIAL STUDIES OF SCIENCE **4S**
SOCIETY FOR THE HISTORY OF TECHNOLOGY

ANNUAL MEETING October 15–19, 2003 Sheridan Midtown Atlanta at Colony Square

muuhun tuotantoon, kun taas kulutus-tutkimuksessa on tehty elintarvikkeiden vastaanottoon liittyviä tutkimuksia. Uusi ”teollisen ruuantuotannon historia” pyrkii yhdistämään kaikki nämä näkökulmat ja tuomaan samalla mukaan myös alkutuotannon ja kulutuksen välissä olevan jalostuksen, kuljetuksen ja markkinoinnin. Kuulin herkkullisia esityksiä mm. siitä ”miksi maito tulee maitopurkeissa” ja ”miten pakastetun ruoan tuotanto alkoi”. Tutkijoiden näkökulmat olivat aika holistiset, mutta he esittivät tutkimuksena todella kiintoisalla tavalla. Tätä alaa näyttävien eteenpäin erityisesti kuululla MIT:n STS-laitoksella Deborah Fitzgeraldin johdolla tehtävä työ.

Avaruutta tarkasteltiin monesta eri näkövinkkelistä. Jo konferenssin avauspäivänä kuultiin iltapaneelissa erilaisia näkemyksiä avaruushistorian nykytilasta ja erityisesti

avaruussukkulaan liittyvistä tutkimuksista. Epäonninen sukkula näytti hiertävän kivenä kengässä sekä tutkijoita että avaruushistoriaa huimasti rahoittavaa NASAa. Sukkulasta ei tullutkaan suunniteltua ”avaruusrekkaa”, vaan riskialtis tekninen väline, jolle ei oikein tunnu löytyvän käyttöä. Lisäksi Challenger-turma tuntuu yhä olevan yksi yhdysvaltalaisia kipupisteitä.

Infrastruktuuria, insinöörikulttuureita ja liikennettä tarkasteltiin useassa sessiossa. Esillä olivat mm. liikenneturvallisuuskysymykset, Hot-rod-harrastajat, joukkoliikennesytykset ja 1960-luvun yhdysvaltalaisen liikennetekniikan soveltaminen muissa maissa. Olin itse mukana viimeksi mainitussa sessiossa, jossa esittelin omaa tutkimustyötäni Suomen sodanjälkeisen valtatie-rakennuksen kansainvälisten vaikutteiden ja niiden vastaanoton suhteen. Mukana olivat myös ruotsalaiset kollegat Pär Blomkvist, joka esitteli Eurooppatie-suunnitelmia ja Per Lundin, joka esitteli kaupunkisuunnitteluun tulleita ”objektiivisia laskentamalleja” sekä norjalainen Per Östby, joka esitteli Norjan muuttumista autoyhteiskunnaksi ja insinöörien roolia autoyhteiskunnan propagoimisessa. Mielenkiintoista oli saada muuten täysin pohjoismaiseen sessioon mukaan eteläkorelainen tutkija Chi Hyeng Jeon, joka kertoi maansa presidentin huimasta ja jopa toteutuneesta suunnitelmasta rakentaa maan läpi moottoritie modernisoinnin symboliksi. Kommentaattorinamme oli Michigan Techistä prof. Bruce E. Seely, joka kirjoitti 1980-luvun lopulla meitä session osallistujia kovasti inspiroineen kirjan kirjan Yhdysvaltojen Interstate-tieverkoston rakentamisesta ja toimijoista sen takana. Hengissä sessiosta lopulta selvittiin, vaikka muuttamisen yleisöstä bongattujen alan asiantuntijoiden edessä esiintyminen jännitti. Oli todella hauskaa saada perinpohjaista palautetta ja

huomata, kuinka yhtymäkohtia muiden tutkijoiden töihin löytyi.

Varsin monet teknologian historian gurut ja grand-old-manit olivat SHOT:in kokouksessa paikalla. Lisäksi 4S:n kokous toi paikalle myös muita tunnettuja nimiä, Wiebe Bijkerin ja Bruno Latourin muiden joukossa.

Erityisen kiintoisa sessio, joka toi lavalle myös näitä grand-old-maneja, järjestettiin teknologia-käsitteen merkityksistä ja historiasta. Siinä alusti mm. *Machine in the Garden* -kirjastaan tunnettu Leo Marx teknologiasta vaarallisena ja monimuotoisena käsitteenä sekä mm. hieman nuoremasta polvesta hollantilainen Ruth Oldenziel teknologiaan liittyvien sukupuolikonnaatioiden vaikutuksesta. Eric Schatzberg puolestaan esitteli saksalaisen ja anglosaksisten ”tekniikka” ja ”teknologia” termien eroja. Kaikki puhujat korostivat Yhdysvalloissa 1800-luvulla syntyneen teknologia-käsitteen ja edistyksen tiivistä suhdetta. Kommentaattorina oli Thomas P. Hughes, joka toimi myös kahden muun session puheenjohtaja (*Insinöörien sosiaalinen vastuu ja Vastakulttuuriset teknologiat*).

SHOTin vahvuutena tuntuu yhä edelleen olevan tieteellisesti vahva ja ennakkoluulottomasti rakennettu ohjelma. Teknologia nähdään SHOTin piirissä laajana yhteiskunnallisena ilmiönä ja sitä voidaan tarkastella hyvin monesta eri näkökulmasta. Käsitteiden venyvyyttä ja uusia näkökulmia tarkasteltiin edellä mainitun session lisäksi myös parissa muussa istunnossa, joista mieleen jäi mm. ruotsalaisen Henrik Björkin vertailu ”kahden talon” välillä – Shotin koulukunnan ”The house that Mel [Melvin Kranzberg] built” ja ruotsalaisen oppi- ja aatehistorian ”The house that Johan [Nordström] built”.

JATKUU SIVULLE 58.